



ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **S. M.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 7. 2009, č. j. 38 Cad 16/2005 - 146,

t a k t o :

- I.** V řízení **se pokračuje.**
- II.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- III.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 6. 5. 2008, č. j. 38 Cad 16/2005 - 73, ustanovil zástupcem žalobce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 6. 2005, č. j. KUOK/16850/05/OSV-DS/7025/SD-117, JUDr. Milana Janíčka, advokáta. Uvedeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu v Zábřehu, ze dne 28. 4. 2005, č. j. Soc/552/3361/2005/Dv, kterým nebyla žalobci přiznána dávka sociální péče.

Kasační stížnost žalobce proti tomuto usnesení Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 29. 7. 2008, č. j. 4 Ads 91/2008 - 98, zamítl jako nedůvodnou.

Podáním ze dne 27. 8. 2008 požádal žalobce o změnu ustanoveného advokáta. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 27. 11. 2008, č. j. 38 Cad 16/2005 - 111, tuto žádost zamítl. Kasační stížnost žalobce proti zmíněnému usnesení Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 17. 2. 2009, č. j. 4 Ads 11/2009 - 130.

Podáním ze dne 15. 5. 2009 žalobce požádal soud, aby „*zrušil advokáta JUDr. Milan Janíček ve všech řízeních*“, kde mu byl ustanoven. Uvedl, že k němu nemá důvěru, advokát jedná proti jeho zájmům a ve stejné věci jej již dvakrát podvedl.

Ustanovený advokát JUDr. Milan Janíček podáním ze dne 20. 5. 2009 soudu sdělil, že tvrzení žalobce jsou nepravdivá, avšak vzhledem k dehonestujícím projevům a nedostatku součinnosti nelze žalobci náležitě poskytovat právní pomoc. Požádal proto, aby byl zastupování zproštěn.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 16. 7. 2009, č. j. 38 Cad 16/2005 - 146, zprostil JUDr. Milana Janíčka, advokáta povinnosti zastupovat žalobce (výrok I.), dále rozhodl, že žalobci se jiný zástupce z řad advokátů neustanovuje (výrok II.) a přiznal JUDr. Milanu Janíčkoví, advokátovi odměnu za zastupování (výrok III.). V odůvodnění soud popsal dosavadní průběh řízení a konstatoval, že na vztah mezi soudem ustanoveným advokátem a účastníkem řízení, jemuž byl ustanoven, je třeba nahlížet z obdobných hledisek, jaká jsou uvedena v § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovený advokát tedy může požádat soud o zproštění povinnosti účastníka řízení zastupovat a svou žádost musí zdůvodnit. Soud podotkl, že právo na odborné zastoupení osobou s právnickým vzděláním není právem na ustanovení konkrétního zástupce, kterého označí žalobce. Z důvodu procesní ekonomie ustanovil soud žalobci advokáta z místa jeho bydliště. Žalobce opakovaně bezdůvodně žádal o ustanovení jiného advokáta, čímž jen prodlužoval řízení. Soud poukázal na to, že žalobce vede řadu sporů, v nichž opakovaně vznáší námitky proti zástupcům, kteří mu byli ustanoveni (např. spis sp. zn. 38 Cad 2/2006 - JUDr. Petr Jašek, sp. zn. 38 Cad 1/2006 - JUDr. Milan Janíček, sp. zn. 38 Cad 1/2007 - JUDr. Milan Ostrřížek, sp. zn. 38 Cad 2/2008 - Mgr. Martina Pešáková). Podle soudu žalobci nic nebrání, aby si sám zvolil advokáta a zvolenému zástupci udělil plnou moc k zastupování, není-li spokojen s osobami advokátů, které mu ustanovil soud. Protože měl žalobce bezdůvodné opakované výhrady proti ustanovenému zástupci, soud ustanoveného advokáta zprostil a dalšího zástupce žalobci již neustanovil. Soud dále uvedl, že ustanovený advokát má vůči státu nárok na odměnu za zastupování, kterou vyčíslil podle vyhlášky č. 177/1996 Sb.

Včas podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení výroků II. a III. tohoto usnesení. Namítal, že proti Bohuslavě Drahošové je u Okresního soudu v Ostravě vedeno řízení o zbavení způsobilosti k právním úkonům, je zastoupena opatrovníkem a všechny její právní úkony jsou neplatné. Stěžovatel žádal, aby mu soud ustanovil Mgr. Františka Drlíka, advokáta.

Dne 8. 9. 2009 byl spis krajského soudu předložen Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 8. 9. 2009, č. j. 4 Ads 128/2009 - 157, poučil účastníky řízení o složení senátu a o možnosti vznést námitku podjatosti. Na toto poučení stěžovatel reagoval podáním ze dne 16. 9. 2009, v němž konstatoval, že „*uvedené osoby NSS jsou zastoupeny opatrovníkem a se založeným opatrovníčným spisem. Veškeré právní úkony jsou neplatné. Navíc jsou vyloučeny dle s. ř. s., § 8/1, 2*“.

Usnesením ze dne 20. 10. 2009, č. j. 4 Ads 128/2009 - 162, Nejvyšší správní soud stěžovatele vyzval k doplnění podání ze dne 16. 9. 2009 tak, že uvede, zda se jedná o námitku podjatosti či nikoliv, a v případě, že se jedná o námitku podjatosti, aby označil osoby, jejichž podjatost namítá, a námitku zdůvodnil.

V podání ze dne 6. 11. 2009 stěžovatel citované výzvě nevyhověl, námitku nedoplnil, nekonkretizoval, ani neuvedl, zda uplatňuje námitku podjatosti či nikoliv, proto se Nejvyšší správní soud těmito neurčitými podáními dále nezabýval.

Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 27. 11. 2009, č. j. 4 Ads 128/2009 - 170, řízení o kasační stížnosti přerušil do doby rozhodnutí rozšířeného senátu ve věci sp. zn. 4 Ads 93/2009. V odůvodnění soud poukázal na to, že v řízení o jiné kasační stížnosti stěžovatele Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 8. 10. 2009, č. j. 4 Ads 93/2009 - 199, postoupil věc rozšířenému senátu k posouzení právní otázky, zda je účastník řízení, který nemá způsobilost k právním úkonům *v plném rozsahu*, způsobilý samostatně činit úkony v řízení ve správním soudnictví, nebo zda takový účastník nemá procesní způsobilost a musí být zastoupen opatrovníkem, tj. k posouzení otázky výkladu ustanovení § 33 odst. 3 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podle kterého *účastník je způsobilý samostatně činit v řízení úkony (dále jen „procesní způsobilost“), jen jestliže má způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu*. Vyřešení této právní otázky považoval Nejvyšší správní soud za zásadní pro projednávanou věc, neboť na něm záleží, zda je stěžovatel oprávněn v tomto řízení samostatně činit úkony.

Nálezem ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 43/10, Ústavní soud na návrh Nejvyššího správního soudu zrušil ustanovení § 33 odst. 3 věta první s. ř. s. ke dni vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů, neboť dospěl k závěru, že *„aplikací napadeného ustanovení by došlo k porušení základních práv garantovaných ústavním pořádkem České republiky, konkrétně uvedených v čl. 5, čl. 10 odst. 1, 2 Listiny [základních práv a svobod], v čl. 6 odst. 1 Úmluvy [o ochraně lidských práv a základních svobod] a v čl. 12 a 13 Úmluvy OSN [o právech osob se zdravotním postižením]“*. Citovaný nálezn byl dne 20. 5. 2011 publikován ve Sbírce zákonů pod č. 130/2011 Sb.

Zrušením ustanovení § 33 odst. 3 věta první s. ř. s. odpadla překážka, pro kterou bylo řízení v projednávané věci přerušeno, neboť toto ustanovení již nelze aplikovat. Proto soud bez návrhu rozhodl, že se v řízení pokračuje.

Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou procesní způsobilosti stěžovatele; z důvodu absence výslovné úpravy v soudním řádu správním (po zrušení zmíněného ustanovení) vycházel podle § 64 s. ř. s. z ustanovení § 20 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého *každý může před soudem jako účastník samostatně jednat (procesní způsobilost) v tom rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti*.

Z obsahu spisu sp. zn. 4 Ads 93/2009 Nejvyšší správní soud zjistil, že rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 16. 9. 1987, č. j. Nc 1565/86 - 42, byl stěžovatel omezen ve způsobilosti k právním úkonům tak, že je schopen samostatně činit právní úkony, kromě právních úkonů v oblasti pracovněprávní, kde není schopen samostatně uzavírat pracovní smlouvy a vykonávat zaměstnání, ve kterém by odmítnutí příkazu z chorobných příčin mohlo vést k ohrožení vlastního nebo cizího zdraví nebo ke značným hmotným škodám. Z odůvodnění rozsudku mimo jiné plyne, že u stěžovatele byla zjištěna duševní porucha trvalého rázu - paranoia persecutoria et kverulants. Uvedené omezení dosud trvá, avšak projednávaná věc není věcí pracovněprávní, a proto je stěžovatel způsobilý v tomto soudním řízení samostatně jednat jako účastník řízení.

K otázce nedostatku právního zastoupení stěžovatele v řízení o kasační stížnosti poukazuje Nejvyšší správní soud na svou konstantní judikaturu, podle které *„v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce žalobců není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti nedostatek právního zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.)“*

[srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 486/2005, www.nssoud.cz].

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou a přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a c) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.* Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené zmatečnosti řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce.*

Kasační stížnost není důvodná.

K námitce stěžovatele směřující proti soudkyni JUDr. Bohuslavě Drahošové, která napadené usnesení vydala, Nejvyšší správní soud konstatuje, že již usnesením ze dne 18. 10. 2005, č. j. Nao 25/2005 - 28, rozhodl, že soudkyně Krajského soudu v Ostravě JUDr. Bohuslava Drahošová není vyloučena z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 38 Cad 16/2005. Z obsahu spisu přitom není zřejmé, že by se okolnosti případu v tomto ohledu jakkoliv změnily. Ani tvrzení stěžovatele o opatrovnickém řízení vedeném proti této soudkyni nemůže založit zmatečnost řízení, neboť teprve pravomocné rozhodnutí o omezení způsobilosti soudce k právním úkonům by mohlo mít vliv na jeho způsobilost vykonávat funkci soudce.

Nejvyšší správní soud tedy shledal, že ve věci nerozhodoval vyloučený soudce a soud nebyl nesprávně obsazen, kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. tudíž není dán.

Soud dále posuzoval námitku nezákonnosti výroku II. napadeného usnesení, vycházel přitom z rozsudku rozšířeného senátu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141, publikovaného ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 1995/2010, www.nssoud.cz.

Rozšířený senát uvedl, že „[R]ozhodování o ustanovení zástupce lze přitom pro účely větší přehlednosti v zásadě rozdělit do dvou relativně samostatných částí. V první řadě je totiž nezbytné posoudit, zda vůbec navrhovatel splňuje podmínky dané ustanovením § 35 odst. 8 s. ř. s. (předpoklad osvobození od soudních poplatků a je-li zastoupení třeba k ochraně práv účastníka). Teprve jsou-li splněny uvedené podmínky, následuje úvaha (rozhodnutí) soudu o tom, kterého konkrétního zástupce navrhovatel (účastníkovi řízení) ustanoví.“

V návaznosti na výše uvedené rozšířený senát zdůraznil, že „*vyhovět návrhu na ustanovení konkrétního zástupce bude namíste především tehdy, bude-li takové rozhodnutí opřeno o rozumné a věcné důvody a současně nebude v rozporu s jinými hledisky, které je nezbytné při rozhodnutí o konkrétní osobě zástupce vzít v úvahu. Pokud totiž účastník řízení navrhne konkrétní osobu, která by jej měla zastupovat, obvykle tak činí z důvodů, které pokládá za rozumné a věcně oprávněné. Typicky účastník řízení navrhuje určitou konkrétní*

osobu tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něbož vyvozuje, že právě ona bude řádně hájit jeho zájmy. Tato důvěra přitom představuje jeden ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2005, č. j. 7 Azs 214/2005 – 96, (www.nssoud.cz)]. Vztah důvěry často vznikne tehdy, zabývala-li se navrhovaná osoba jako zástupce věci účastníka řízení již dříve (např. v jiném řízení před orgány veřejné moci), zastupovala-li jej v jiné jeho věci, je-li z jiných důvodů obeznána více než jiné osoby s jeho věcí či s jejími významnými aspekty nebo má-li určité specifické vlastnosti, schopnosti či dovednosti, které jsou předpokladem pro to, že by mohla ve věci účastníka řízení s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem vystupovat účinněji než jiné osoby. Takovými specifickými schopnostmi, vlastnostmi či dovednostmi může být například specializace navrhovaného zástupce na určitá právní odvětví či schopnost komunikovat s účastníkem řízení (typicky právě v případech žadatelů o mezinárodní ochranu v jeho mateřštině nebo jiném jazyce, kterým se dorozumí.“

Rozšířený senát rovněž vyslovil, že „[P]rávo účastníků řízení na ustanovení konkrétního zástupce ovšem nepochybně nemůže mít podobu práva absolutního. Za rozumné a věcně oprávněné důvody tak zpravidla nebude možno považovat návrh na ustanovení konkrétního zástupce jen proto, že takový zástupce je všeobecně znám (například díky tomu, že často vystupuje v médiích, nebo že se jako advokát těší vynikající pověsti). Další meze práva na ustanovení konkrétního zástupce pak zcela jistě musí existovat pro případ možného zneužití předmětného práva (opakované změny návrhu na konkrétního zástupce, zneužití práva na ustanovení konkrétního zástupce jako obstrukčního prostředku pro řízení před soudem apod.).

Jestliže tedy navrhne účastník řízení ustanovit svým zástupcem konkrétní osobu a zjistí-li soud, že tento návrh je opřen o rozumné a věcně oprávněné důvody, pak je ... namíste zpravidla takovému návrhu vyhovět. Důvodem pro nevyhovění návrhu na ustanovení konkrétního zástupce mohou být především okolnosti, které svojí povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů, které účastník uvedl ve svém návrhu. Takovými situacemi, kdy nebude vhodné návrhu na ustanovení konkrétního zástupce vyhovět, bude například to, že vzhledem k místu konání soudního řízení či k místu pobytu účastníka řízení by komunikace zástupce se soudem, s účastníkem řízení či s jinými osobami narážela na neúměrné obtíže, nebo to, že navrhovaný zástupce je toho času zaneprázdněn poskytováním právní pomoci jiným osobám a není schopen se věci účastníka řízení věnovat s potřebnou péčí. V tomto ohledu je nicméně třeba trvat na tom, že pokud soud návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce nevyhová, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit.“

V projednávané věci sice krajský soud vyšel z nyní již překonaného právního názoru, že právo na ustanovení zástupce není právem na ustanovení konkrétní osoby, kterou navrhovatel v návrhu označuje, nicméně shora citovaným požadavkům na odůvodnění dostal.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel v žalobě požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, a to Mgr. Pavly Frodlové, advokátky. Tutéž žádost zopakoval v podání ze dne 4. 7. 2005. V podání ze dne 26. 3. 2008 stěžovatel žádal, aby mu soud ustanovil JUDr. Víta Vohánku, advokáta; obdobně též v podání ze dne 17. 4. 2008. V podání ze dne 20. 5. 2008, které se týkalo i jiných řízení vedených u Krajského soudu v Ostravě, stěžovatel požadoval zrušit ustanovení Mgr. Pavly Frodlové, advokátky a JUDr. Milana Janíčka, advokáta, aniž svůj požadavek jakkoliv zdůvodnil; opět žádal ustanovit JUDr. Víta Vohánku, advokáta, totéž v podání ze dne 18. 7. 2008, 25. 8. 2008 a ze dne 16. 12. 2008, ve kterém navíc požadoval ustanovit v jiné věci JUDr. Tomáše Sokola, advokáta. V kasační stížnosti ze dne 28. 7. 2009 stěžovatel žádal, aby mu soud ustanovil Mgr. Františka Drlíka, advokáta.

Stěžovatel se tedy v průběhu řízení domáhal postupně ustanovení několika různých advokátů, z nichž první (Mgr. Pavlu Frodlovou) dokonce později odmítl. Rovněž svůj požadavek na ustanovení JUDr. Víta Vohánky, advokáta v posledním období modifikoval na Mgr. Františka Drlíka, advokáta.

Před vydáním napadeného usnesení však stěžovatel setrval na žádosti o ustanovení advokáta JUDr. Víta Vohánky, který sídlí v Praze. Podle názoru Nejvyššího správního soudu není takový požadavek rozumný ani věcně oprávněný, neboť stěžovatel bydlí v obvodu Krajského soudu v Ostravě, u kterého je vedeno řízení, a soudu je z jeho úřední činnosti známo, že JUDr. Vít Vohánka, advokát je již velmi vytížen zastupováním stěžovatele v jiných věcech, zejména v řízeních vedených u Městského soudu v Praze. Na tyto skutečnosti poukazoval ve svých rozhodnutích v projednávané věci jak krajský soud, tak i Nejvyšší správní soud.

Nejvyšší správní soud tudíž shledal, že práva stěžovatele nebyla porušena tím, že krajský soud v průběhu řízení nevyhověl jeho návrhu na ustanovení konkrétního zástupce z řad advokátů JUDr. Víta Vohánky. K tomu lze dodat, že v současné době stěžovatel již na tomto požadavku ani netrvá.

Z obsahu soudního spisu je zřejmé, že stěžovatel bez rozumných důvodů nespolutracoval s ustanoveným advokátem a v pozdějších podáních jej dokonce slovně napadal vulgárními výrazy („*justiční podvodník a krypl*“). Podobná situace nastala také v dalších řízeních iniciovaných stěžovatelem, a to i ve vztahu k jiným advokátům včetně Mgr. Pavly Frodlové, jejíž ustanovení se stěžovatel původně domáhal. Některé z těchto spisů zmínil krajský soud v odůvodnění napadeného usnesení, další případy jsou Nejvyššímu správnímu soudu známy z jeho úřední činnosti.

Bezodůvodnost námitek stěžovatele proti ustanovenému zástupci konstatoval Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 17. 2. 2009, č. j. 4 Ads 11/2009 - 130, www.nssoud.cz: „*Po prostudování tzv. závazného pokynu Nejvyšší správní soud shledal, že stěžovatel po ustanoveném zástupci požadoval, aby v jiných věcech, kde jej zastupuje, soudu předložil doplnění žalob obsahující dokumenty, které s projednávanými věcmi nesouvisí, žádost o spojení věcí, žádost o úhradu nemajetkové a majetkové újmy a žádost o provedení důkazu správními spisy. Stěžovatel dále požadoval, aby mu ustanovený zástupce zaslal kopii doplnění žaloby dříve, než je odešle na soud. Podle názoru Nejvyššího správního soudu nelze ustanovenému zástupci vytýkat, že v doplnění žaloby uvedl jiné skutečnosti, neboť jako odborník posoudil potřebnost doplňovaných údajů jinak, než laik stěžovatel. Ustanovený zástupce se nikterak nezpronevěřil svým povinnostem ani účelu, pro který byl stěžovateli ustanoven. Kopii doplnění žaloby stěžovateli zaslal, jeho tzv. závazný pokyn tedy v nezbytném rozsahu splnil a současně stěžovateli umožnil, aby své doplnění žaloby soudu předložil sám. Po ustanoveném zástupci rozhodně nelze požadovat, aby svým podpisem zaštitil tvrzení, žádosti či návrhy, které se mu z hlediska jeho odbornosti jeví nesprávné, zbytečné či irelevantní (zaslání nesouvisících dokumentů, nadbytečná žádost o provedení důkazu správními spisy, ve správním soudnictví neprojednatelná žádost o úhradu újmy a žádost o spojení věcí, o němž soud rozhoduje i bez návrhu a výlučně podle svého uvážení).*“

K námitce, že ustanovený zástupce se stěžovatelem nekomunikuje, Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku uvedl, že „... stěžovatel blíže nespécifikoval, v čem spočívá nedostatečnost ve vzájemné komunikaci. Z výše popsaných zjištění navíc jednoznačně vyplývá, že ustanovený zástupce se stěžovatelem komunikuje, upozorňuje jej na výzvy soudu, reaguje na jeho pokyny a zasílá mu podání, jež následně předkládá soudu. ... Stěžovatel v kasační stížnosti zcela nevhodně napadl svého zástupce, ustanoveného soudem, a vytýkal mu, že jedná proti jeho zájmům. Toto tvrzení však stěžovatel nijak nedoložil. Nejvyšší správní soud zjistil, že takový závěr nemá oporu ani v soudním spisu, neboť JUDr. Milan Janíček, advokát dosud neměl - z důvodu kasačních stížností stěžovatele a žádosti o změnu zástupce - příležitost naplnit účel svého ustanovení.“

Neposkytoval-li stěžovatel ustanovenému zástupci náležitou součinnost a svými opakovanými neopodstatněnými námitkami proti tomuto advokátovi neúměrně prodlužoval soudní řízení a komplikoval svému zástupci naplnění účelu, pro který byl ustanoven, pozbylo

podle názoru Nejvyššího správního soudu ustanovení zástupce stěžovateli k ochraně jeho práv smyslu.

Podobně v řízení o jiné kasační stížnosti stěžovatele Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 1. 2010, č. j. 3 Ads 107/2009 - 150, www.nssoud.cz, vyslovil, že „[U]stanovení zástupce navrhovatelí ... není automatickým úkonem soudu, nýbrž úkonem vyžadujícím posléze také určitou součinnost ze strany účastníka řízení. Aktivita účastníka řízení se pak nutně musí projevit rovněž v komunikaci s ustanoveným zástupcem, resp. v jejím způsobu. Nekomunikuje-li účastník řízení s advokátem vůbec či nedostatečně nebo komunikuje způsobem, který advokát oprávněně vnímá jako projev nedůvěry vůči své osobě, je dán důvod k zrušení ustanovení, neboť v takovém případě by se zastoupení zcela mijelo svým účinkem. ... V tomto žalobním řízení je přitom nepochybné, že stěžovatel prostřednictvím svého soudem ustanoveného zástupce reálně nehájí svá práva, neboť mu nejen neposkytuje jakoukoli smysluplnou součinnost, ale navíc jej hrubě vulgárními výrazy uráží, opakovaně se stejně jako ve všech jiných žalobních řízeních domáhá pokadě jiného než ustanoveného advokáta, aniž by pro toto konání uvedl jakékoli, natož rozumné a věcné, důvody, které by jeho žádosti ospravedlňovaly. Nejvyšší správní soud podotýká, že je na stěžovateli, jakých procesních nástrojů využije k hájení svých práv a nelze mu v jejich využití bránit, ale zároveň je třeba zdůraznit, že takové uplatňování procesních práv (opakované a bezdůvodně vznesené výhrady proti ustanoveným zástupcům, složení soudu atd.) reálně nevede k rozhodnutí v meritu věci. Pouze oddaluje rozhodnutí ve věci samé (žalobní řízení je bez meritorního rozhodnutí vedeno do roku 2004) a vede tak k průtahům řízení, které si však způsobuje stěžovatel sám svým postupem a nelze je tak přičítat k tíži správních soudů (k tomu srov. i názor vyslovený Ústavním soudem v jeho rozhodnutí I. ÚS 603/06). K tomu je vhodné podotknout, že zneužívání procesních práv zcela určitě nespadá do rámce ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces a právní pomoc.

Krajský soud proto nepochybil, jestliže ustanoveného zástupce na jeho žádost zprostil povinnosti zastupovat stěžovatele v řízení o žalobě. V zájmu stěžovatele bylo vyvarovat se takového jednání, které by mohlo vést jednak k bezdůvodnému a zbytečnému narušení vzájemné důvěry mezi advokátem a klientem z jeho strany a jednak k závěru o nedostatku poskytované součinnosti. Protože tak stěžovatel nejednal, zmařil účel, pro který mu byl zástupce ustanoven. Krajský soud i s ohledem na obdobné obstrukční jednání stěžovatele v řadě dalších věcech vedených před krajským soudem, což je známo i Nejvyššímu správnímu soudu z jeho úřední činnosti, dospěl k závěru, že ... ustanovení zástupce z řad advokátů postrádá v dané věci smysl, a proto již stěžovateli neustanovil žádné dalšího zástupce. Podle Nejvyššího správního soudu postupoval krajský soud v této konkrétní věci správně a v souladu s předchozí judikaturou.“

S ohledem na výše uvedené lze uzavřít, že stěžovatel v projednávané věci svým postupem (nedostatek součinnosti s ustanoveným zástupcem, bezdůvodné a vulgární napadání advokáta vedoucí k narušení vzájemné důvěry mezi advokátem a klientem, uplatňování neopodstatněných námitek bránících zástupci v realizaci jeho povinnosti řádně hájit zájmy a chránit práva stěžovatele) zcela zmařil účel, pro který mu byl zástupce z řad advokátů ustanoven. Takto jednal rovněž v dalších řízeních, čímž krajský soud přesvědčil o tom, že nemá smysl mu ustanovovat jiného zástupce. Tento závěr krajského soudu Nejvyšší správní soud aprobuje.

Pokud jde o výrok III. napadeného usnesení, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že tímto výrokem byla JUDr. Milanu Janíčkoví, advokátu přiznána odměna za zastupování stěžovatele, kterou s ohledem na skutečnost, že je stěžovatel osvobozen od soudních poplatků, hradí stát, jak je ostatně správně uvedeno v odůvodnění napadeného usnesení. Výrok III. napadeného usnesení tedy není způsobilý jakýmkoliv způsobem zasáhnout do právní sféry stěžovatele, který ani nevznesl žádné konkrétní tvrzení či námítky, jež by správnost tohoto výroku zpochybnily.

Nejvyšší správní soud neshledal v postupu a rozhodnutí krajského soudu žádné pochybení, které by bylo dostatečným důvodem pro zrušení napadeného usnesení. Kasační

námítky nejsou důvodné, kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a c) s. ř. s. nebyly prokázány, a proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 7. 2009, č. j. 38 Cad 16/2005 - 146, jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Protože úspěšnému žalovanému v tomto řízení žádné náklady nad rámec plnění běžných povinností nevznikly a stěžovatel s kasační stížností nebyl úspěšný, Nejvyšší správní soud vyslovil, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení o této kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. května 2011

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu